

PARTER OCH DOMSLUT

Salwan Najem

Parter

Tilltalad

Salwan Najem, 19740904-8191
Sekretess på adress

Offentlig försvarare
Advokat Mark Safaryan
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman Sjöström AB
Box 2106, 103 13 Stockholm

Åklagare

Statsåklagare Daniel Suneson
Åklagarmyndigheten
City åklagarkammare i Stockholm
Box 70296, 107 22 Stockholm

Domslut

Brott som Salwan Najem döms för

Bidragsbrott (7 tillfällen), 2023-06-19 – 2023-12-18, 2 § bidragsbrottslagen (2007:612)

Hets mot folkgrupp (4 tillfällen), 2023-06-28 – 2023-08-26, 16 kap 8 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2024

Påföljd

Villkorlig dom
80 dagsböter om 50 kr (4 000 kr)

Brottsofferfond

Salwan Najem ska betala en avgift till brottsofferfonden på 1 000 kr.

Ersättning och återbetalning

Mark Safaryan ska få ersättning av staten med 79 004 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 60 665 kr arbete
- 2 538 kr tidsspillan

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset, Scheelegatan
7
Stockholm

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

Telefon
08- 561 650 00

E-post
stockholms.tingsratt@dom.se
Webb
www.stockholmstingsratt.se

- 15 801 kr mervärdesskatt

Staten ska stå för kostnaderna.

YRKANDEN

Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Salwan Najem ska dömas för hets mot folkgrupp enligt 16 kap 8 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2024.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

1.1 HETS MOT FOLKGRUPP

Salwan Najem har ensam eller tillsammans och i samförstånd med annan person uttryckt missaktning mot muslimer med anspelning på deras trosbekännelse.

De har utanför Stockholms Moské i anslutning till lunchbön och i samband med firandet av den muslimska högtiden Eid al-dha då det samlats ett stort antal personer, skändat Koranen genom att

- bränna sidor,
- linda in/lägga fläsk i den,
- putsa skorna med utrivna sidor och
- sparka runt den på marken.

I samband med ovan har Najem och annan person hållit ett anförande i vilket de fällt uttalanden riktade mot muslimer, bl a att de som följer koranen är farliga och har ett terroristiskt tankesätt, att islamcancern sprider sig i Sverige och att den elakartade sjukdomen måste tas bort, att terrorism och uppvigling föds i moskéerna, att barn blir våldtagna i moskéerna, att barn ska förbjudas gå in i moskéer eftersom de annars kommer att bli tidsinställda bomber i framtiden samt att muslimer tvingar barn att bära slöja eftersom de känner sexuell attraktion till barn.

Det hände den 28 juni 2023 vid Kapellgränd, Stockholm, Stockholms stad.

Gärningen begicks med uppsåt.

Åtalspunkt 2

Åklagaren har begärt att Salwan Najem ska dömas för hets mot folkgrupp enligt 16 kap 8 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2024.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

2.1 HETS MOT FOLKGRUPP

Salwan Najem har ensam eller tillsammans och i samförstånd med annan

person uttryckt missaktning mot muslimer med anspelning på deras trosbekännelse.

De har utanför Stockholms Moské i anslutning till bön till vilken det samlats ett stort antal personer, skändat Koranen genom att

- riva ut sida/sidor och bränna sidor,
- linda in/lägga fläsk i den och
- trampa på den.

I samband med ovan har Najem och annan person hållit ett anförande i vilket de fällt uttalanden riktade mot muslimer, bland annat att moskéer är en källa till terror, att det i varje moské i hela världen pågår uppvigling mot alla som inte är muslimer, att annan person har utmanat två miljarder terrorister, att muslimer inte ska förstöra Sverige, att alla muslimer är potentiella terrorister och att de slår sina tjejer. I anförandet liknas muslimer vid insekter och kackerlackor.

Det hände den 24 augusti 2023 vid Kapellgränd, Stockholms stad.

Gärningen begicks med uppsåt.

Åtalspunkt 3

Åklagaren har begärt att Salwan Najem ska dömas för hets mot folkgrupp enligt 16 kap 8 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2024.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

3.1 HETS MOT FOLKGRUPP

Salwan Najem har ensam eller tillsammans och i samförstånd med annan person uttryckt missaktning mot muslimer med anspelning på deras trosbekännelse.

De har på Rinkebyplan, Stockholms kommun, där det samlats ett stort antal personer, skändat Koranen genom att

- trampa/sparka på den,
- riva ut sidor ur den och
- bränna den.

I samband med ovan har Najem och annan person hållit ett anförande i vilket de fällt uttalanden riktade mot muslimer, bland annat att alla muslimer är potentiella terrorister och att de är sovande celler som ska tas ut från sina hem. Därutöver liknas muslimer vid åsnor som ska dresseras.

Det hände den 25 augusti 2023 på Rinkebyplan, Stockholms stad.

Gärningen begicks med uppsåt.

Åtalspunkt 4

Åklagaren har begärt att Salwan Najem ska dömas för hets mot folkgrupp enligt 16 kap 8 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 juli 2024.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

4.1 HETS MOT FOLKGRUPP

Salwan Najem har ensam eller tillsammans och i samförstånd med annan person uttryckt missaktning mot muslimer med anspelning på deras trosbekännelse.

De har på Benny Fredrikssons Torg, där det samlats ett stort antal personer, skändat Koranen genom att

- sparka och trampa på den, samt
- elda på den.

I samband med ovan har Najem och annan person hållit ett anförande i vilket de fällt uttalanden riktade mot muslimer, bland annat att muslimer inte tror på demokrati och den andres frihet, att muslimer försöker ockupera länder med kristen kultur samt att muslimer är sämre än alla andra och det smutsigaste folket i hela världen.

Det hände den 26 augusti 2023 på Benny Fredrikssons Torg, Stockholm, Stockholms stad.

Gärningen begicks med uppsåt.

Åtalspunkt 5

Åklagaren har begärt att Salwan Najem ska dömas för bidragsbrott enligt 2 § bidragsbrottslagen (2007:612).

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

5.1 BIDRAGSBROTT (Salwan Najem)

Salwan Najem har underlåtit att anmäla ändrade förhållanden som han är skyldig att anmäla enligt lag eller förordning genom att inte anmäla till Försäkringskassan att hans arbetsförmåga förbättrats. Han orsakade genom det fara för att sjukersättning och bostadstillägg felaktigt skulle betalas ut med totalt 72 380 kronor respektive 28 355 kronor, vilket också kom att ske. Det hände vid sju tillfällen mellan den 19 juni 2023 och den 18 december 2023 på Stenvägen 31 A, Mariefred, Strängnäs kommun eller annan okänd plats i Sverige.

Salwan Najem begick gärningen med uppsåt.

DOMSKÄL

Åtalen om hets mot folkgrupp

Inledning

Inledningsvis noterar tingsrätten följande. I målet har det funnits två tilltalade, Salwan Najem och ytterligare en person, Salwan Momika. Båda har hörts vid huvudförhandlingen. Efter huvudförhandlingen har Salwan Momika avlidit. Åklagaren har lagt ned åtalet mot honom och tingsrätten har avskrivit målet i den delen.

Den här domen gäller alltså inte Salwan Momika. Samtidigt måste tingsrätten, för att sammanhanget ska bli begripligt, redovisa vad Salwan Momika och Salwan Najem gjort vid de olika tillfällena. Detta gäller särskilt eftersom tingsrätten har att bedöma om de båda som åklagaren påstått har agerat gemensamt och i samförstånd.

Den händelse som ledde till att Salwan Momika avled kan inte heller påverka rättens bedömning av de händelser som ägde rum under sommaren 2023 och som Salwan Najem fortfarande är åtalad för.

Som en ram kring händelserna antecknar tingsrätten följande som utrett på grund av Salwan Momikas, Salwan Najems och åklagarens samstämmiga uppgifter. Salwan Najem kom till Sverige från Irak men är svensk medborgare sedan lång tid tillbaka. Han lärde känna Salwan Momika via TikTok i relativt nära anslutning till den första åtalade gärningen i juni 2023.

Salwan Momika ansökte om demonstrationstillstånd för – såvitt är relevant för åtalet – fyra tillfällen under sommaren 2023, den 28 juni, den 24 augusti, den 25 augusti respektive den 26 augusti. Han angav i de respektive ansökningarna att

han hade för avsikt att bränna Koranen. Polisen beviljade de sökta tillstånden och angav i besluten att ett förväntat antal deltagare vid demonstrationerna var två personer. De två första demonstrationerna genomfördes vid Kapellgränd 6, som ligger i anslutning till Stockholms Moské, den tredje i Rinkeby centrum och den fjärde på Benny Fredrikssons torg i närheten av Kulturhuset i Stockholm.

Salwan Momika och Salwan Najem anlände till och lämnade demonstrationerna gemensamt, vad gäller de tre senare med hjälp av Polismyndighetens personskydd. Vid samtliga tillfällen var platsen för demonstrationen avskild med avspärrningsband och det fanns polis på plats. Vid det första tillfället – den 28 juni – fanns en stor mängd åhörare samt representanter från media närvarande. Även vid de övriga tillfällena fanns åhörare på plats. De spelade båda in i vart fall delar av demonstrationerna med sina respektive mobiltelefoner. En del av dessa inspelningar lades ut på internet och det förekom också vissa live-sändningar.

Tingsrätten kommer i det följande att redovisa åklagarens påstående och den tilltalades inställning, vilken bevisning åklagaren åberopat och vad som är utrett kring händelseförloppet. Därefter redovisas vilka rättsliga utgångspunkter tingsrätten har att förhålla sig till och bedömningen i målet.

Åklagarens påstående

Åklagaren har sammanfattningsvis gjort gällande att Salwan Najem, i första hand tillsammans och i samförstånd med en annan person men i vart fall ensam, vid samtliga fyra tillfällen uttryckt missaktning mot muslimer med anspelning på deras trosbekännelse genom att dels skända Koranen på olika sätt, dels hålla anföranden där det fällt uttalanden som riktats mot muslimer som folkgrupp. Åklagaren har i respektive gärningspåstående exemplifierat ett antal uttalanden.

Salwan Najems inställning

Salwan Najem har förnekat brott. Han har gjort gällande att syftet med agerandet under demonstrationerna inte har varit att uttrycka missaktning mot muslimer

utan mot islam som religion och mot Koranen. Han har också förnekat gärningen på subjektiv grund och gjort gällande att han trott att han fått agera som han gjort eftersom demonstrationen fått tillstånd av polisen och polis fanns på plats utan att ingripa. I vart fall har han hävdat att han har haft en ursäktlig rättsvillfarelse. Slutligen har han gjort gällande att han med hänsyn till sin grundlagsskyddade yttrandefrihet haft rätt att demonstrera på det sätt som skett.

Bevisningen i målet

Åklagaren har genomgående från varje tillfälle åberopat dels en filminspelning från demonstrationen, dels en promemoria som tydliggör vissa händelser på filmen och dels en översättning från arabiska av de anföranden Salwan Momika hållit. Till viss del – men inte generellt – omfattar översättningen också vad Salwan Najem uttalat på svenska. Härutöver har åklagaren åberopat en skärmdump från ett Tiktok-konto tillhörande Salwan Momika. Tingsrätten kommer att redovisa bevisningen i den mån den har betydelse för bedömningarna i målet.

Vad är styrkt kring det faktiska händelseförloppet?

Genom de filmer åklagaren har spelat upp från respektive demonstrationstillfälle är det utrett att Salwan Momika vid samtliga fyra tillfällen har tänt eld på Koranen och att Salwan Momika och Salwan Najem i övrigt agerat på det sätt åklagaren gjort gällande, dvs. vid ett tillfälle rivit ur sidor och putsat sina skor med dem, vid samtliga tillfällen sparkat och trampat på den samt vid två tillfällen lagt bacon i eller runt Koranen.

Det är också utrett att det första tillfället skedde i anslutning till Stockholms moské, där det samlats såväl representanter för pressen som många åhörare. Det andra tillfället skedde på samma plats och även denna gång fanns åhörare, som i viss utsträckning kom i ordväxling med Salwan Momika. Det tredje tillfället ägde rum i Skärholmens centrum. Även denna gång var det många åhörare och det förekom relativt omfattande ordväxling mellan Salwan Momika och

personer på platsen. Slutligen är det utrett att det även vid det sista tillfället var ett flertal åhörare och det förekom ordväxling mellan Salwan Momika och publiken.

Vid varje demonstrationstillfälle har både Salwan Momika och Salwan Najem växelvis hållit anföranden som förstärkts med en megafon. Salwan Momika har i allt väsentligt talat arabiska och Salwan Najem har i allt väsentligt talat svenska. Salwan Najems modersmål är arabiska så han har förstått allt som har sagts.

Åklagaren har vidare påstått att det vid varje tillfälle gjorts uttalanden som visat missaktning mot muslimer vid varje tillfälle och har exemplifierat sådana uttalanden i varje gärningspåstående. Med ett undantag – påståendet att muslimer slår sina tjejer – är exemplen inte hämtade från det Salwan Najem har sagt. Satta i sitt sammanhang är det inte tydligt att exemplens adressat uttryckligen är folkgruppen muslimer annat än för något eller några uttalanden. Tingsrätten återkommer nedan till den rättsliga bedömningen av detta förhållande. I övrigt är anförandena från båda två vid samtliga tillfällen tydligt präglade av uttalanden som är kritiska mot budskapet i Koranen, mot verksamheten i moskéer och mot företrädare för islam, främst profeten Muhammed.

Rättsliga utgångspunkter

Den som i ett uttalande eller i ett annat meddelande som sprids hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck, döms för hets mot folkgrupp till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter (se 16 kap. 8 § brottsbalken i lydelsen före den 1 juli 2024).

Brottsbeskrivningen kräver alltså att det rör sig om ett uttalande eller annat meddelande. Straffansvar förutsätter också att meddelandet har spridits. Högsta domstolen har, i rättsfallet ”Anförandet i fullmäktige”, NJA 2023 s. 246, uttalat

att spridning innebär att meddelandet ska ha överförts till personer utanför den helt privata sfären.

Meddelandet ska ha bestått i hot eller uttryck för missaktning. Straffansvaret förutsätter vidare att meddelandet har avsett en folkgrupp eller en annan sådan grupp och anspelat på något förhållande som anges i bestämmelsen, exempelvis ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse.

I rättsfallet ovan har Högsta domstolen utvecklat vad som avses med missaktning. Med missaktning avses förtal och smädelser liksom andra kränkande omdömen, såsom uttalanden och andra meddelanden som är nedsättande eller förnedrande för en viss folkgrupp. Meddelandet ska bedömas med utgångspunkt i det budskap det förmedlar snarare än genom en textkritisk granskning av de exakta ordalagen. Det ska göras en objektiv bedömning av hur meddelandet framstår. Hur en mottagare haft anledning att uppfatta innehållet är centralt för prövningen. Det sagda utesluter inte att det närmare innehållet i ett uttalande har betydelse, t.ex. att det innefattar ett omotiverat och påtagligt kränkande ordval.

Vidare konstaterar Högsta domstolen att inte varje yttrande som innehåller negativa omdömen om en viss grupp är straffbelagt. Vid prövningen av om en gärning är straffbar som hets mot folkgrupp måste uttalandet alltid bedömas i sitt sammanhang. Motiven för gärningen, dvs. syftet med ett uttalande, måste också beaktas. Uttalanden som kan ses som saklig kritik faller utanför det straffbara området för hets mot folkgrupp. Enligt förarbetena kan straffansvar endast komma i fråga om det står fullt klart att gränsen för en saklig och vederhäftig diskussion om gruppen i fråga har överskridits.

Kriminaliseringen ska vidare inte utgöra ett hinder mot opinionsfriheten eller ett hot mot den fria åsiktsbildningen och påståenden som bäst bemöts eller tillrättaläggs genom en fri och öppen debatt bör inte omfattas. Eftersom bestämmelsen innebär en begränsning av yttrandefriheten ska den tolkas

restriktivt. Ett visst utrymme för straffria kritiska eller liknande uttalanden måste finnas. Avgörande blir hur meddelandet framstår vid en objektiv bedömning. Vidare måste det med hänsyn till sammanhanget stå klart att gärningsmannens uppsåt med meddelandet varit att sprida ett sådant meddelande som innefattar hot mot eller missaktning för gruppen i fråga (se t. ex. prop. 2001/02:59 s. 41 f).

Vid tolkningen ska hänsyn tas till grundläggande fri- och rättigheter enligt regeringsformen och till de krav som följer av Europakonventionen.

Att offentligen skymfa sådant som Svenska kyrkan eller annat trossamfund håller heligt, var tidigare kriminaliserat som brott mot trosfriden, men avkriminaliserades i början av 1970-talet.

Bedömningen i det här fallet

Hanteringen av Koranen och anförandena vid respektive tillfälle har utgjort meddelanden och uttalanden som spridits.

Att ett muntligt anförande utgör ett meddelande i straffstadgandets mening är självklart. Även att hantera en Koran på det sätt som skett vid de olika tillfällena är att anse som ett meddelande med ett visst budskap.

Redan situationen i sig, att anordna en demonstration och vid denna framföra sina meddelanden och uttalanden inför en krets med åhörare som inte är alldeles försumbar är tillräckligt för att meddelandena ska anses spridda i den mening som krävs för straffbarhet. Härtill kommer att i vart fall delar av demonstrationerna har gjorts tillgängliga på internet. Kravet på spridning är således uppfyllt.

Har de handlat gemensamt och i samförstånd?

En första fråga är om Salwan Najem som åklagaren påstått ska anses ha genomfört demonstrationerna – och gärningarna – gemensamt och i samförstånd med annan eller inte. Salwan Najem har uppgett att de inte diskuterat innehållet i sina respektive anföranden på förhand. Han har dock vidgått att de gemensamt velat demonstrera och vara kritiska mot islam och religionen vid samtliga fyra tillfällen.

Tingsrätten konstaterar att Salwan Najem i och för sig inte är den som sökt demonstrationstillstånd. Samtidigt framgår det av tillståndsbesluten att det förväntade antalet deltagare är två personer. Vid i vart fall tre tillfällen har de två demonstranterna anlänt och lämnat gemensamt med hjälp av polis, vilket krävt viss planering. Salwan Najem är visserligen inte den som har uttalat sig kränkande i störst omfattning, men samtidigt har dessa kränkande uttalanden varvats med uttalanden av Salwan Najem och av att de båda demonstranterna och delvis tillsammans skändat Koranen på olika sätt. Salwan Najem har inte vid några tillfällen markerat avståndstagande från det innehåll i demonstrationen han inte själv bidragit med eller markerat att han inte stått bakom det som sagts eller gjorts. Åklagaren får sammantaget anses ha styrkt att Salwan Najem agerat gemensamt och i samförstånd med annan person och därför ska vara straffrättsligt ansvarig för det som förekommit vid demonstrationerna och som omfattas av gärningspåståendena.

Har Salwan Najem uttryckt missaktning eller har deras agerande varit en del i en saklig och vederhäftig debatt?

Som Högsta domstolen konstaterar innebär att uttrycka missaktning bland annat att förtala, kränka och smäda. Att hantera en för muslimer helig skrift genom att tända eld på den, lägga bacon i den, trampa och sparka på den, putsa sina skor

med den och riva ut sidor ur den i samma sammanhang som man fäller uppenbart kränkande uttalanden om religionen och dess företrädare kan inte ses som en saklig eller vederhäftig debatt om islam som religion. Även om framförallt Salwan Najems uttalanden regelmässigt inleds med ”Koranen säger” och säkerligen i stor utsträckning i den meningen är korrekta, kombineras uttalandena med en tydligt kränkande och provocerande hantering av den fysiska boken, både av honom själv och av den andra personen. Den andres uttalanden, som varvas med vad Salwan Najem säger, är tydligt nedsättande, som att Mohammed var psykiskt sjuk, rutton och en våldtäktsman (tillfälle ett), en hallick och barn knullare (tillfälle två), en våldtäktsman och åsna (tillfälle tre) eller ett djur (tillfälle fyra). De omfattar också samtliga de exempel som åklagaren redovisat i respektive gärningspåstående. Sammantaget följer anförandena vid alla fyra tillfällen samma mönster där vissa citat varvas med nedsättande omdömen om Mohammed, Koranen och verksamheten i moskéer. Enligt tingsrättens uppfattning är det närmast uppenbart att verksamheten under demonstrationerna inte utgör en saklig och vederhäftig religionsdebatt, eftersom det varit fråga om uttalanden och handlingar som uttrycker kränkande missaktning mot religionen i stor omfattning.

Har Salwan Najem uttryckt missaktning mot folkgruppen muslimer?

Av straffstadgandets ordalydelse framgår att uttrycka missaktning mot en folkgrupp på grund av gruppens trosbekännelse är straffbart. Gruppen muslimer definieras som utgångspunkt genom en gemensam religiös övertygelse, även om det givetvis – precis som i andra grupper i samhället – finns stora skillnader i hur religionen uppfattas och utövas. Muslimer som grupp är en sådan folkgrupp som skyddas av straffbestämmelsen, se Högsta domstolens avgörande NJA 2020 s. 1083, ”Kommentaren i Facebook-gruppen”.

Salwan Najem har gjort gällande att han inte har kritiserat muslimer utan endast religionen islam. Som tingsrätten funnit har ”kritiken” inte varit saklig och vederhäftig utan tvärtom på olika sätt uttryckt missaktning. En avgörande fråga är då om det går att uttrycka missaktning mot en religion i stor omfattning utan att samtidigt uttrycka missaktning mot religionsutövarna, eller mot en viss folkgrupp på grund av sin trosuppfattning.

I avgörandet ovan – ”Uttalandet i Facebook-gruppen” – konstaterade Högsta domstolen att ett uttalande inte behöver vara riktat direkt till en folkgrupp för att förmedla ett meddelande om gruppen. Där handlade det om ett uttalande mot en enskild person som ansågs förmedla ett budskap om hela gruppen muslimer.

När den särskilda straffbestämmelsen om brott mot trosfriden upphävdes uttalade departementschefen att den inskränkning i yttrandefriheten som det innebar att företeelsen att offentligt skymfa det som ett religiöst samfund håller heligt var kriminaliserad inte längre var befogad, utan att en fri och öppen debatt i religionsfrågor endast kan vara till gagn för samhället. Detta ansåg departementschefen vara fallet även om det medför att uttrycksmedel någon gång kommer till användning som kan te sig stötande för vissa grupper (se prop. 1971:125 s. 65 f.). I det lagstiftningsärendet refererades också bl.a. till det skydd som bestämmelsen om hets mot folkgrupp ger mot angrepp för religiös övertygelse.

Utrymmet att på ett sakligt och vederhäftigt sätt vara kritisk mot en religion i en öppen debatt får anses vara mycket stort. I ett sådant sammanhang får man också tåla att vissa religionsutövare uppfattar ett kritiskt budskap som kränkande. Rimligen är möjligheterna och utrymmet att uttala sig sakligt kritiskt mot en trosuppfattning också större än motsvarande uttalanden som riktar sig mot en grupp som definieras av ras eller sexuell läggning.

Den omständigheten att Koranen är en helig skrift för muslimer innebär inte i sig heller att den har ett särskilt skydd. Det går att hitta situationer då Koranen

snarare främst är en symbol för en företeelse eller en regim än för en religion eller trosuppfattning. Att i en sådan situation förstöra den – exempelvis genom att bränna den – behöver inte falla under straffstadgandet som hets mot folkgrupp.

Att straffstadgandet ger ett skydd mot missaktning på grund av trosuppfattning gör det samtidigt tydligt att uttalanden om religionen och trosuppfattningen kan uttrycka missaktning mot den grupp som bekänner sig till religionen. Att man uttalar sig om religionen ger med andra ord inte ett frikort att göra eller säga vad som helst utan att riskera att kränka gruppen som har den trosuppfattningen. Som Högsta domstolen konstaterat – bl.a. i ”Anförandet i fullmäktige”, NJA 2023 s.246, måste vid prövningen av om en gärning är straffbar som hets mot folkgrupp handlingarna alltid bedömas i sitt sammanhang.

Tingsrätten anser att det har förekommit kränkningar i olika grad vid de fyra olika tillfällena. Vid samtliga fyra tillfällen har det som förekommit dock varit så långt ifrån en saklig och vederhäftig religionskritik att man med tydlig marginal också visat missaktning mot folkgruppen muslimer på grund av gruppens trosuppfattning. I det sammanhanget saknar det betydelse att det vid några tillfällen uttryckligen sagts att de inte har något emot muslimer eller liknande uttalanden.

Frågan om uppsåt och rättsvillfarelse

Salwan Najem har förnekat gärningarna också på subjektiv grund och anført att han inte hade något uppsåt att missakta muslimer. Han har också gjort gällande att han trodde att det de gjorde föll inom yttrandefriheten och var lagligt, särskilt eftersom det i tillstånden till demonstrationerna stod att avsikten var att bränna Koranen och att tillstånden beviljats av Polismyndigheten. Han har också

hänvisat till att det vid varje tillfälle fanns ett stort antal poliser på plats utan att någon ingrep mot dem.

Vad gäller frågan om uppsåt framgår det klart av bevisningen i målet att Salwan Najem har haft uppsåt till att säga det han sagt och göra det han gjort under demonstrationerna. Uppsåtet täcker även sådant agerande och sådana uttalanden som den andre personen gjort. Det är vidare klarlagt att Salwan Najem har haft uppsåt att sprida meddelandena och uttalandena. Även om mycket talar för att Salwan Najem måste ha förstått att vad de sagt och gjort uttryckt missaktning mot muslimer ska i den delen ske en objektiv bedömning; Salwan Najems uppfattning i den frågan är alltså av underordnad betydelse. Detsamma gäller uppfattningen om förfarandet var brottsligt; det förhållandet behöver inte var täckt av uppsåt.

Enligt 24 kap. 5 § brottsbalken framgår att en gärning som någon begår i villfarelse rörande dess tillåtlighet (straffrättsvillfarelse) ska inte medföra ansvar om villfarelsen varit uppenbart ursäktlig.

Ett typexempel på en uppenbart ursäktlig villfarelse som nämns i litteratur och förarbeten är att man vänder sig till en myndighet och har fått ett felaktigt besked, följt detta och begått ett brott. En fråga är om det faktum att det beviljats tillstånd till demonstrationerna kan vara en sådan situation.

En första utgångspunkt är att Polismyndigheten inte meddelade några felaktiga beslut. Budskapet i en demonstration är inget som polisen – enligt gällande lagstiftning – ska ha någon synpunkt på. Gränsdragningen dras i stället mot eventuella ordningsstörningar. Ett tillstånd till demonstration innebär inte heller en frihet att genomföra demonstrationen på vilket sätt som helst. Även om Salwan Momika i sina ansökningar uppgett att han hade för avsikt att bränna Koranen konstaterar tingsrätten också att det som utgör de brottsliga gärningarna är en kombination av hur Salwan Momika och Salwan Najem hanterat Koranen och vad de samtidigt har uttalat. Hanterandet innefattar fler kränkande

handlingar än att bränna Koranen och uttalandena faller förstås också utanför demonstrationsansökan. Alldeles oavsett om Salwan Najem trodde att han kunde förlita sig på polisens besked att de fick bränna Koranen har hans villfarelse om tillåtligheten av vad de gjort inte varit uppenbart ursäktlig. Att det funnits polis på plats som inte ingripit påverkar inte denna bedömning, särskilt eftersom det måste ha varit tydligt för Salwan Najem att polisens roll vid demonstrationerna var att skydda dem och upprätthålla ordningen.

Förenligheten med regeringsformen och Europakonventionen

Salwan Najem har valt att uttrycka sin åsikt vid en offentlig demonstration. Situationen är inte sådan att de själva uttryckt någon trosuppfattning eller i övrigt åtnjutit något särskilt skydd i regeringsformen eller i Europakonventionen.

Sammanfattning

Även om Salwan Najems motiv främst varit att kritisera religionen islam har de två demonstranternas agerande och handlande med tydlig marginal överskridit vad som är en saklig och vederhäftig debatt och kritik. Demonstrationerna har vid varje tillfälle uttryckt missaktning mot folkgruppen muslimer. Salwan Najem har agerat med uppsåt och hans uppfattning att agerandet har varit tillåtet har inte varit uppenbart ursäktlig. Även vid den restriktiva tillämpning av straffstadgandet som är påkallad eftersom bestämmelsen inskränker yttrandefriheten ska Salwan Najem dömas för hets mot folkgrupp vid fyra tillfällen i enlighet med åklagarens respektive gärningspåstående.

Åtalet för bidragsbrott – Salwan Najem

Åklagaren har anmärkt att det rätteligen rör sig om sju – inte ett – brott, eftersom varje utbetalningstillfälle bör ses som en gärning.

Salwan Najem har förnekat brott och anfört att hans arbetsförmåga inte har förändrats positivt.

Åtalet omfattar sju samtidiga utbetalningar av sjukersättning och bostadstillägg under perioden juni 2023 till och med december 2023. Sjukersättningen per månad har genomgående uppgått till 10 340 kr. Bostadstillägget per månad har för juni till och med september uppgått till 5 123 kr och därefter till 2 621 kr.

Av Försäkringskassans anmälan framgår följande. Salwan Najem beviljades hel sjukersättning i december 2010. Av utredningen framgick då bland annat att han aldrig går ut själv, är rädd för människor, isolerar sig i hemmet, att hans föräldrar sköter om honom och har gjort så under flera år.

Salwan Najem har uppgett att sedan hans föräldrar avlidit för ett par år sedan har han varit tvungen att klara sig mer själv, men att han fortfarande har kvarstående besvär.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Vid tidpunkten för beviljande av sjukersättning beskrivs Salwan Najem som helt isolerad och i behov av löpande omvårdnad. Av utredningen i åtalen om hets mot folkgrupp framgår att han rör sig obehindrat bland folk, talar inför en relativt stor mängd människor, filmar händelserna och deltar i demonstrationerna. Det är i det närmaste uppenbart att ett förmågan till ett sådant agerande skiljer sig tydligt från förutsättningarna som de beskrevs när han beviljades sjukersättning. Han har varit skyldig att anmäla förbättringar i arbetsförmågan, vilket han ostridigt inte har gjort. Åtalen är styrkta och ska rubriceras som åklagaren påstått. Salwan Najem ska alltså dömas för sju fall av bidragsbrott.

Påföljd

Salwan Najem förekommer under tio avsnitt i belastningsregistret under åren 2006 – 2023 men har sedan år 2017 endast två anteckningar om trafikförseelser där påföljden bestämts till penningböter.

Hets mot folkgrupp är inte något artbrott. Tingsrätten instämmer i åklagarens bedömning att det samlade straffvärdet för hets mot folkgrupp uppgår till ungefär

två månaders fängelse. De bidragsbrott Salwan Najem ska dömas för är inte heller artbrott. Det sammanlagda straffvärdet för det han nu ska dömas för uppgår till mellan tre och fyra månaders fängelse.

Vare sig art, straffvärde eller återfall talar för att döma Salwan Najem till en fängelsepåföljd. Den lämpligaste påföljden för honom är i stället villkorlig dom förenat med ett bötesstraff.

Övrigt

Ersättning till den offentlige försvararen

Den offentlige försvararen har begärt ersättning för arbete med drygt 38 timmar. Även om huvudförhandlingen genomförts under en begränsad tid anser tingsrätten att tidsåtgången är motiverad. Han ska därför tillerkännas begärd ersättning. På grund av Salwan Najems ekonomiska förhållanden ska kostnaden för försvaret stanna på staten.

Avgift till Brottsofferfond

Eftersom Salwan Najem döms för brott som har svårare straff än penningböter i straffskalan, ska han betala lagstadgad avgift till Brottsofferfonden.

RÄTTEN

Lagmannen Göran Lundahl samt nämndemän.

Digitalt signerad av lagmannen Göran Lundahl

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Stockholms tingsrätt senast **den 24 februari 2025**. Överklagandet ska vara skriftligt. Stockholms tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Stockholms tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Stockholms tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Stockholms tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Svea hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.

2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.